

Uitvoeringskader februari 2020

Sociale Agenda

www.limburg.nl

provincie limburg

Uitvoeringskader februari 2020

Sociale Agenda

www.limburg.nl

provincie limburg

Voorwoord

Onlangs was ik op werkbezoek bij een basisschool. Tot dan toe waren de cijfers en feiten over gezondheid en maatschappelijke deelname in Limburg voor mij nogal abstracte materie. Een papieren waarheid. Tijdens dat bezoekje sprak ik met een van de leerkrachten, die me wist te vertellen dat er kinderen in haar klas met een lege lunchtrommel op school verschenen. Of met een stuk koude pizza of wat frietjes van de avond ervoor. En niet af en toe, niet als incident, maar structureel, elke dag opnieuw. In een land, in een provincie waar we prat gaan op onze welvaart. Onacceptabel en erg verdrietig.

Ik vind dat iedereen in Limburg moet kunnen meedoen in een veilige en prettige samenleving, die als nooit tevoren in verandering is. Daarom is er sinds een aantal jaren een zogeheten 'Sociale Agenda', die we als Provincie Limburg minstens net zo hard nodig hebben als een economische agenda. Een gezonde samenleving en economie vragen immers om weerbare en zelfredzame Limburgers, die hun steentje bij kunnen dragen. En daar is nog best wat werk voor nodig. In Limburg is de arbeidsparticipatie het laagste van Nederland en ook op het gebied van gezondheid hebben we nog een inhaalslag te maken.

Om deze achterstanden te verkleinen zetten we de koers van de Sociale Agenda uit de vorige collegeperiode met versterkte focus voort. Doelgroepen en thema's zijn burgers die zich in een kwetsbare positie bevinden, de oudere én jongste Limburgers. Daarbij werk ik graag samen met burgers, gemeenten en organisaties uit verschillende sectoren. De samenwerking is gericht op bestaande en nieuwe verbindingen. 'Positieve gezondheid' is hierin wat mij betreft een belangrijk element, omdat hierbij de kracht en kansen centraal staan, in plaats van de beperkingen. Gebleken is dat dit gedachtengoed mensen en organisaties aanspreekt, verbindingen over domeinen heen legt en de rol van deelnemende partners versterkt.

Ik streef ernaar dat de Sociale Agenda de komende jaren naar een volgende fase gaat: van onderzoeken en ontwikkelen naar doen. Onze middelen inzetten met maximaal resultaat. Slim en snel inspelen op kansen zoals de Regiodeals. Kortom: een Sociale Agenda die dynamisch en flexibel is. Die niet langer 'van de Provincie Limburg is', maar juist een voorbeeld voor alle Limburgers die zich betrokken voelen bij het sociale domein in onze mooie provincie. En wellicht een voorbeeld voor de rest van het land? Staatssecretaris Blokhuis bezocht onlangs een Gezonde Basisschool van de Toekomst en was enthousiast: "de resultaten van dit project zijn veelbelovend. Ik ga onderzoeken of dit Limburgse initiatief landelijk navolging kan krijgen." Ik heb zelf kleine kinderen en die ontbreekt het gelukkig aan niets. Juist daarom heeft dat werkbezoek op die basisschool in Parkstad me flink geraakt, dat mag u best weten. Voor mij zijn dit soort voorbeelden elke dag opnieuw de motivatie om de schouders te zetten onder onze Sociale Agenda Limburg.

Doet u mee?

Robert Housmans

Gedeputeerde Sociale Agenda, Zorg en Veiligheid

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Inleiding	9
1.1. De opgave	9
1.2. De versterking van de Sociale Agenda 2019-2023	10
2. Onze programmalijnen	17
2.1. Opgroeien en ontplooiën	17
2.2. Kans op ontwikkeling en werk	20
2.3. Vitaal meedoen	23
2.4. Vitale gemeenschappen	24
3. Sociale basisinfrastructuur	27
3.1. Maatschappelijke organisaties	28
3.2. Burgerkracht Limburg	28
3.3. Cubiss Limburg en Limburgse bibliotheken	29
4. Monitoring	31
5. Financiën en instrumenten	33
5.1. Middelen	33
5.2. Instrumenten	34
6. Kennisdeling	35

1 Inleiding

1.1 De opgave

Als het gaat om gezondheid en participatie scoort Limburg op dit moment slechter dan de rest van Nederland. Zuid-Limburg en dan met name de verstedelijkte gebieden scoren het slechtst. De achterstand is hardnekkig en zien we terug in alle vijf factoren die centraal zijn gesteld in de effectmeting voor de Sociale Agenda: (arbeids)participatie, onderwijs, gezondheid, opvoeding en sociaal kapitaal. Het opleidingsniveau blijkt van grote invloed op de verschillen in (arbeids)participatie, onderwijs, gezondheid, opvoeding en sociaal kapitaal. Het genoten onderwijs gaat vaak gepaard met al datgene wat mensen vanaf jonge leeftijd meekrijgen vanuit thuis, de omgeving, de school en het bredere sociale milieu. Dat heeft – veel minder dan de persoonlijke aanleg – weer invloed op bijvoorbeeld persoonlijkheidsvorming, culturele of sportieve talentontwikkeling, en het opbouwen van een sociaal netwerk.

Een kansrijke start

Veel sociale kwetsbaarheden van mensen zijn terug te herleiden tot de vroegste levensfasen. Een moeilijke start leidt vaak tot een achterstand op latere leeftijd, zowel bij moeder als kind. Achterstanden zijn soms al een gevolg van een moeilijke situatie tijdens de zwangerschap of tijdens de eerste levensjaren. Vroege of zelfs voorschoolse educatie pakt sociale of cognitieve achterstanden en een kwetsbare leefstijl zo vroeg mogelijk aan. Dit heeft een positief effect op latere levensfasen in het onderwijs en bij deelname in het arbeidsproces. Hierbij geldt hoe eerder, hoe beter. Om deze reden is de jongste generatie één van de focuspunten binnen de Sociale Agenda.

Zelfredzaamheid

Het inlopen van de achterstanden op bovenstaande geschetste gebieden en daarmee het realiseren van een trendbreuk in de ontwikkeling van gezondheid en participatie van Limburgers in 2025 was, is en blijft de opgave van de Sociale Agenda. We zetten hiertoe in op het vergroten van de zelfredzaamheid van kwetsbare personen. Meedoen op de arbeidsmarkt vergroot de zelfredzaamheid van mensen, maar meedoen is niet voor iedereen vanzelfsprekend. In Limburg staan nog steeds teveel mensen aan de kant. Daarom maken we ons sterk voor een maximale leerervaring voor ieder kind, een goede overgang van onderwijs naar werk en toegang tot de arbeidsmarkt voor iedereen die kan werken en daartoe in de gelegenheid is (met of zonder ondersteuning).

Vitale gemeenschappen

Er zijn grote verschillen tussen regio's, gemeenten en zelfs wijken en buurten in Limburg. Binnen vitale gemeenschappen nemen burgers zelf de regie op het zorgen voor elkaar en voor de omgeving. Daarnaast kent Limburg wijken die een stevige sociale en fysieke opgave hebben, wijken met een lage sociaal-economische status. Als Provincie willen we de samenredzaamheid van gemeenschappen ondersteunen in samenwerking met gemeenten en andere partners, waarbij samenredzaamheid een positieve invloed heeft op de zelfredzaamheid.

Senioren

Specifiek voor de doelgroep senioren ligt er een bijzondere opgave. Limburg vergrijsst en dat heeft gevolgen voor de samenleving. Mensen tussen de 60 en 65 jaar zijn nu veel vaker

nog aan het werk (CPB, 2018) door gewijzigd overheidsbeleid, een stijgende levensverwachting en een stijgend opleidingsniveau. Dat vraagt extra aandacht voor vitaliteit en participatie aan de samenleving. Hoewel senioren ook een economische factor van betekenis zijn, doen senioren een groter beroep op ondersteunende voorzieningen, zoals zorg of nieuwe woonvormen. Er is vaker sprake van toenemende afhankelijkheid en er is toenemende eenzaamheid. De kunst is om met de gebreken en beperkingen die met ouder worden gepaard gaan om te (kunnen) gaan. Hiervoor moeten we senioren in een kwetsbare positie ondersteunen zoveel mogelijk de eigen regie te voeren.

Integratie nieuwe Limburgers

Leidend bij het integratiebeleid is het collegeprogramma waarin in de uitgangspunten gesproken wordt over een inclusieve open en participatieve samenleving. Ook wordt de noodzaak van arbeidsmigratie erkend met daarbij het vergroten van het arbeidspotentieel in Limburg. Dit laatste wordt meegenomen in het missiegedreven economisch beleid. Over het integratiebeleid ontvangt u een separate beleidsbrief in Q1 2020.

1.2 De versterking van de Sociale Agenda 2020-2023

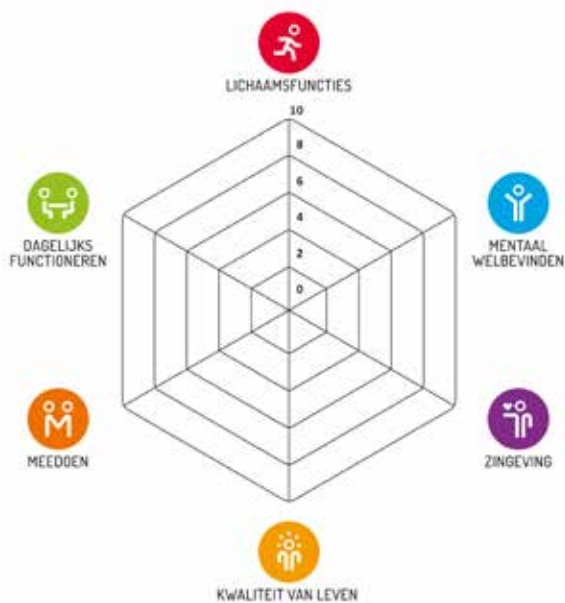
In de Sociale Agenda van de afgelopen vier jaar investeerden we veel in samenwerking met partners en ondersteunden we initiatieven gericht op innovatie. In dit kader zochten we zo veel mogelijk de aansluiting bij bestaande (regionale) netwerken en samenwerkingsverbanden. Enkele voorbeelden hiervan zijn de arbeidsmarktregio's, regionale onderwijsoverleggen en regiodeals. We hebben veel ervaring opgedaan, kennis vergaard, initiatieven ontplooid en veranderingen in gang gezet. De input en succesvolle resultaten van de afgelopen vier jaar vormen mede de basis voor een versterkt doorzetten van de Sociale Agenda met dit Uitvoeringskader. We hebben ook input gehaald uit de ingezonden brieven aan de informateurs in het kader van de collegevorming, bestuurlijke overleggen, werkbezoeken, bijeenkomst met B&W's Limburg en informerende gesprekken met alle Statenfracties.

De meeste inwoners van Limburg zijn prima in staat hun eigen toekomst vorm te geven. Tegelijkertijd blijkt het niet voor alle Limburgers mogelijk om actief en ondernemend in het leven te staan of aansluiting te houden bij de kansen en ontwikkelingen die zich voordoen. Zelfredzaamheid en individuele ontplooiing zijn een groot goed. We willen een samenleving bereiken waarin iedereen meedoet, ertoe doet en zoveel mogelijk de beste en vooral een gelijke kans krijgt. Limburgers moeten zich thuis kunnen voelen in hun provincie, kunnen meedoen in de maatschappij en zich verbonden voelen met Limburg en de Limburgse identiteit.

De Sociale Agenda 2020-2023 heeft als doel:

Het vergroten van de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van Limburgers in een kwetsbare positie en het verbeteren van hun participatie in de samenleving.

Zelfredzaamheid wordt bepaald door de mate waarin iemand presteert in de zes pijlers van het gedachtengoed van positieve gezondheid. De pijlers (oftewel leefgebieden) zijn lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal maatschappelijk participeren en dagelijks functioneren. In voorliggend Uitvoeringskader is zelfredzaamheid daarmee nauw verbonden aan het gedachtengoed van positieve gezondheid. Het richt zich op de veerkracht van Limburgers om eigen regie te nemen en dus zelfredzaam te zijn, ondanks alle uitdagingen waar iemand mee geconfronteerd kan worden. Het gedachtengoed van positieve gezondheid is opgepakt in de Sociale Agenda in 2016 en werkt door in het voorliggende Uitvoeringskader van de Sociale Agenda.

Vanuit het Uitvoeringskader wordt ook ingezet op de vitaliteit van wijken en de integrale benadering hiervan binnen een gemeenschap, in het Uitvoeringskader spreken we dan van samenredzaamheid.

Om de bestaande gezondheidsachterstanden en participatieverschillen te verkleinen, gaan we de koers van de Sociale Agenda uit de vorige collegeperiode met versterkte focus voortzetten waarbij er veel aandacht is voor preventie (voorkomen dat mensen in een kwetsbare positie terechtkomen). De Sociale Agenda draagt bij aan het realiseren van een trendbreuk, doordat ingezet wordt op het inlopen van gezondheidsachterstanden en het bevorderen van een inclusieve, open en participatieve samenleving.

Ter uitwerking van het Collegeprogramma 'vernieuwend verbinden' is dit Uitvoeringskader opgesteld. Het Collegeprogramma bevat tien thema's waar 'vernieuwend verbinden' als rode draad doorheen loopt. Eén van deze thema's is de Sociale Agenda. Om de zelfredzaamheid van Limburgers te vergroten legt de Sociale Agenda verbindingen met andere thema's omschreven in het Collegeprogramma, zoals leefbaarheid en veiligheid, economie (expliciet onderwijs en arbeidsmarkt), cultuur, erfgoed, wonen en sport.

Rol van de Provincie

De Provincie staat ervoor om Limburg vernieuwend en verbindend verder te helpen. De rol die de Provincie hierbij heeft is "soms ondersteunend en helpend, soms richtinggevend, kaderstellend of handhavend, soms met een tijdelijk extra impuls, soms meerjarig en soms ook bewust loslatend in vertrouwen."¹

De Provincie opereert overkoepelend, zowel bovenregionaal als provinciaal, en richt zich op structuurversterking in het sociaal domein. De effecten van de inzet van de Provincie met de Sociale Agenda zijn merkbaar voor alle Limburgers. De Provincie is geen bevoegd gezag binnen het sociaal domein, de primaire verantwoordelijkheid ligt bij andere partners, onder andere bij de gemeenten. De Provincie zet in op partnerschap en kan met de Sociale Agenda ondersteunen, helpen en richting geven. Het partnerschap kan van tijdelijke aard zijn, maar ook voor een langere periode.

¹ Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden 2019-2023, pag. 7

Scope

De ingezette koers wordt met focus voortgezet door de uitrol van met name bewezen concrete initiatieven met meetbare resultaten, die reproduceerbaar en opschaalbaar zijn. De Sociale Agenda zet in de periode 2020-2023 nadrukkelijk in op het voorkomen én aanpakken van maatschappelijke problemen om bij te dragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid van (met name kwetsbare) Limburgers. De Sociale Agenda biedt ruimte aan maatschappelijke problemen en heeft aandacht voor Limburgers in een kwetsbare positie die in de vorige Sociale Agenda minder aan bod kwamen. Nadrukkelijke aandacht is er voor Limburgers die in armoede leven, eenzaam zijn, in onveiligheid leven, een taalachterstand hebben, laaggeletterd of digibeet zijn en voor de integratie van nieuwe Limburgers. Hierbij richten we ons ook op de kracht van/in vitale gemeenschappen. Verder zal in deze periode nog meer een integrale aanpak worden toegepast waardoor initiatieven effectiever en duurzamer zijn. De Sociale Agenda zoekt nadrukkelijk de aansluiting met andere kaders (zowel intern als extern, bijvoorbeeld het Rijk). Daarnaast zetten we nadrukkelijk in op projecten en inspanningen die impact hebben.

Als Provincie kiezen we ervoor om toegevoegde waarde te bieden door op regionale schaal kennis en slagkracht te organiseren, partijen zoals georganiseerde burgers, (zorg) ondernemers, overheden en kennis- en onderwijsinstellingen bij elkaar te brengen en goede initiatieven te stimuleren en te ondersteunen. Daarbij dienen acties en initiatieven aan te sluiten bij de doelen van de Sociale Agenda en de uitgangspunten en criteria die wij hanteren.

Uitgangspunten van de Sociale Agenda zijn:

1. het vergroten van zelfredzaamheid en samenredzaamheid van Limburgers in een kwetsbare positie;
2. het in hun kracht zetten van verantwoordelijke partijen. Daarbij delen wij kennis en leggen we verbindingen. Acties moeten draagvlak hebben en bijdragen aan sociale structuurversterking bij gemeenten, (zorg)ondernemingen, kennis- en onderwijsinstellingen en burgers, waardoor mensen en organisaties worden verbonden en kennis wordt gedeeld;
3. het hebben van impact. Onze acties dienen concreet resultaat (direct of indirect) op te leveren voor de burger.

Acties die ondersteund worden vanuit de Sociale Agenda moeten voldoen aan alle hieronder genoemde criteria:

- bewezen interventies;
- meetbare resultaten;
- opschaalbaar of reproduceerbaar;
- doelmatig, pragmatisch en bijdragen aan structuurversterking;
- de uitvoeringsrol ligt primair bij andere partners;
- betrokkenheid van publieke en private partijen;
- provinciale cofinanciering maximaal 50%.

Vanzelfsprekend blijft er enige ruimte voor nieuwe, veelbelovende initiatieven die het doel van de Sociale Agenda dienen.

Programmalijnen

Het vergroten van de zelfredzaamheid van de Limburgers doen wij langs vier programmalijnen:

1. Opgroeien en ontplooiën: gericht op het bijdragen aan een goede en veilige start voor ieder kind, op maximale kansen en optimale ondersteuning bij het opgroeien.

2. Kans op ontwikkeling en werk: gericht op een maximale school-/leerervaringen, een goede overgang van opleiding naar werk voor onze jongeren en toegang tot de arbeidsmarkt voor iedereen die kan en wil werken.
3. Vitaal meedoen: gericht op thema's om kwetsbare personen (wo. junioren en senioren) langer en veiliger te kunnen laten participeren in de samenleving.
4. Vitale gemeenschappen: gericht op het ondersteunen van de zelfredzaamheid van Limburgse gemeenschappen (samenredzaamheid), waardoor burgers zelf de regie nemen op het zorgen voor elkaar en voor hun woon- en leefomgeving.

Dit kader zet in op het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers. Dit gebeurt in een cyclus waarin elke levensfase aan bod komt. Tevens wordt ingezet op vitale gemeenschappen die de gehele levensfasecyclus omvat. Op deze manier wordt de zelfredzaamheid van burgers duurzaam en op verschillende momenten aangepakt, waardoor sociale overerving kan worden voorkomen.

Voor het versterken van de zelfredzaamheid en de vitaliteit van de Limburgers en het vergroten van de participatie in de maatschappij wordt optimaal gebruik gemaakt van de sociale basisinfrastructuur (zie hoofdstuk 3). Deze is gericht op het ondersteunen van partners die provinciebreed georganiseerd zijn en een belangrijke bijdrage leveren aan het leef- en vestigingsklimaat van Limburg, die de sociale cohesie bevorderen en Limburgers in een kwetsbare positie ondersteunen en een stem geven aan Limburgers. De sociale basisinfrastructuur levert een inhoudelijke bijdrage aan de hierboven genoemde vier programmalijnen.

Wat valt binnen de Sociale Agenda?

Sociale Agenda 2019-2023

Uitgangspunten:

- 1) het vergroten van zelfredzaamheid van Limburgers in een kwetsbare positie.
- 2) het in hun kracht zetten van verantwoordelijke partijen.
- 3) het hebben van impact.

Criteria:

- 1) Bewezen interventies;
- 2) Meetbare resultaten;
- 3) Opschaalbaar of reproduceerbaar;
- 4) Doelmatig, pragmatisch en bijdragen aan structuurversterking;
- 5) De uitvoeringsrol ligt primair bij andere partners;
- 6) Betrokkenheid van publieke en private partijen;
- 7) Provinciale cofinanciering maximaal 50%

Wat merkt de burger?

Samenvattend: In de Sociale Agenda 2020-2023 is, ten opzichte van de afgelopen periode, nieuw:

- Meer bewezen interventies en meetbare resultaten om de Sociale Agenda structureel in te bedden en initiatieven op te schalen.
- Een integrale aanpak gericht op de gehele levenscyclus om overerving te doorbreken.
- Focus op zelfredzaamheid om alle Limburgers te kunnen laten meedoen en voorzieningen bereikbaar te houden.
- Vernieuwend verbinden met als resultaat meer integraliteit binnen de Sociale Agenda én met andere beleidskaders om meer Limburgers te bereiken.
- Maatschappelijke problemen zoals armoede, eenzaamheid, laaggeletterdheid, digibetisme aanpakken ten behoeve van een verbetering in de zelfredzaamheid van mensen.

John Peters Fotografie

2 Onze programmaliijnen

Aan de hand van onderstaande vier programmaliijnen vergroten we de zelfredzaamheid van de Limburgers, waarbij we de scope en criteria doorvertalen zoals onder 1.2. benoemd.

2.1 Opgroeien en ontplooiën

Veilig opgroeien en ontplooiën is een prioriteit om langer gezond te blijven en te participeren in de samenleving op latere leeftijd. Elk kind heeft recht op een goede en veilige start, op maximale opgroei- en ontwikkelkansen en op optimale ondersteuning bij opgroeien en ontplooiën. Dit is geen vanzelfsprekendheid. Een negatieve ervaring in de eerste levensjaren (lichamelijk, geestelijk, emotioneel), zoals opgroeien in armoede,

eenzaam zijn, gepest worden, onveilig gehecht zijn, ongezond leven en opgroeien in een onveilige situatie kunnen grote gevolgen hebben voor de gezondheid op latere leeftijd. Denk aan hart- en vaatziekten, burn-outs, depressies en verslavingen. Het heeft ook invloed op hoe een kind als volwassene participeert in de maatschappij en hoe een kind op latere leeftijd de rol als ouder/opvoeder vervult.

Om ieder kind een maximale kans te geven, ondersteunen wij initiatieven gericht op het voorkomen en aanpakken van maatschappelijke problemen die kunnen zorgen voor een onveilige ontwikkeling. Iedereen doet mee, maar de focus ligt bij de kwetsbaarste groepen (van het (on)geboren) kind tot en met de (toekomstige) ouders/verzorgers/opvoeders).

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

1. Iedereen verdient een goede levensstart

De eerste twee levensjaren zijn cruciaal voor het ontwikkelen van de basis die nodig is voor een kind om op latere leeftijd cognitief en sociaal-emotioneel te leren en te participeren in de samenleving. Veilige hechting, een stabiele gezinssituatie en een betrouwbaar netwerk rondom de ouders/verzorgers zijn voorwaarden om bij te dragen aan het creëren van een zo goed mogelijke start van het leven. We ondersteunen onder andere gemeentelijke partners bij het initiëren en/of uitrollen van bewezen initiatieven die bijdragen aan het realiseren van een goede levensstart. Initiatieven die hieraan bij kunnen dragen zijn onder andere Nu Niet Zwanger, Stevig Ouderschap en Voorzorg. We verspreiden informatie over dergelijke goede initiatieven en faciliteren samenwerking tussen burgers, professionals en overheden die betrokken zijn bij de eerste 1.000 dagen van een kind. Gezinnen in een kwetsbare positie zijn hierdoor ondersteund, het versterkt de hechting tussen ouder en kind en het vergroot de kans op een goede levensstart en de start van een gezin.

2. Iedereen verdient een gezonde leefstijl

Om optimaal te kunnen opgroeien en ontwikkelen is gezond eetgedrag gecombineerd met voldoende beweging bij jeugdigen belangrijk. Slechte voeding en te weinig beweging kan niet alleen leiden tot overgewicht of obesitas, maar is ook van invloed op het ontwikkelen van leer- en gedragsproblemen. We zetten in op het verspreiden en vergroten van kennis over en bewustwording van een gezonde leefstijl.

We werken samen met partners om vanuit een integrale benadering bewezen initiatieven in te zetten en uit te rollen. De initiatieven zijn gericht op het verbeteren van eetgedrag en het stimuleren van gezond bewegen door jongeren en hun ouders/verzorgers. We ondersteunen de verduurzaming van de Gezonde Basisschool van de Toekomst in heel Limburg. Daarnaast zetten we in op het verbinden van initiatieven die gericht zijn op verbeteren van eetgedrag en het stimuleren van gezond bewegen. Voorbeelden kunnen zijn Jong Leren Eten, Your Coach Next Door en Jongeren op Gezond Gewicht. Jeugdigen (en hun ouders/verzorgers) zijn zich bewust van het effect van een gezonde leefstijl. Zij gaan zich fitter voelen en kunnen hierdoor beter meedoen op school en in de maatschappij.

3. Iedereen verdient een veilige jeugd, een veilige basis en een stabiele gezinssituatie

Het meemaken van traumatische gebeurtenissen in de jonge kinderjaren kan een negatieve uitwerking hebben op de ontwikkeling van het kind, maar ook in het latere leven als volwassene. Een stabiele gezinssituatie waarin jongeren veilig en geborgen kunnen opgroeien draagt bij aan het veerkrachtiger maken van jongeren, maar ook aan de vitaliteit en zelfredzaamheid in de volwassen levensjaren.

De beweging 'Limburg tegen Kindermishandeling' is gestart in 2016 en bestaat uit 19 ambassadeurs die zich inzetten om kindermishandeling aan te pakken en te voorkomen. We verkennen de mogelijkheid voor een visieverruiming van deze beweging tegen kindermishandeling naar een beweging 'Limburg voor het veerkrachtige kind'. We ondersteunen initiatieven gericht op het voorkomen en aanpakken van negatieve jeugdervaringen, we informeren ouders/verzorgers en professionals over de gevolgen van negatieve jeugdervaringen en we zetten in op het borgen van kennis en kunde bij (toekomstige) professionals. Mogelijke initiatieven die hieraan bijdragen kunnen zijn Handle with Care, App CareFree en online scholing van Augeo. Daarnaast dragen ook initiatieven vanuit andere programmalijnen bij aan de stabiliteit in een gezinssituatie, zoals het bestrijden van armoede, pesten en eenzaamheid bij jongeren en de integratie van nieuwe Limburgers. Jongeren voelen zich veiliger, gehoord en gesteund. Onder andere ouders/verzorgers, professionals in het onderwijs, in de (jeugd)zorg, bij de politie, maar ook vrijwilligers, familie, burens, kortom iedereen in de omgeving van jongeren, beseft beter wat gevolgen zijn van een onveilige gezinssituatie en weten wat ze kunnen doen om jongeren te helpen.

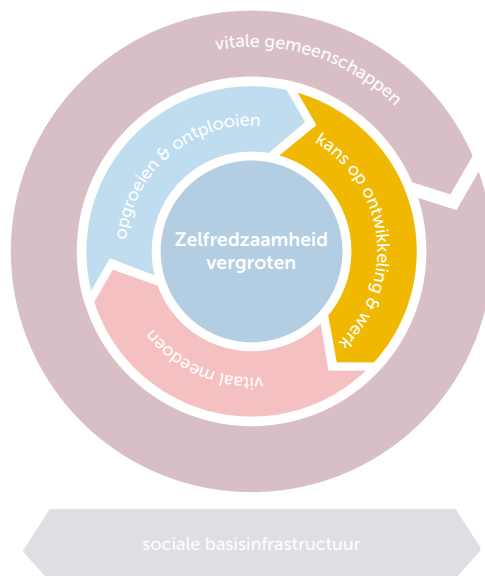
Doelen 'Opgroeien en ontplooiën' 2020 - 2023

Nu niet zwanger uitrollen in Limburg

Gezonde Basisschool van de Toekomst opschalen naar minimaal 30 scholen in Limburg

Handle with Care uitrollen over 10 gemeenten

2.2 Kans op ontwikkeling en werk

Het opleidingsniveau en het hebben van werk zijn twee essentiële factoren die de gezondheid en het welzijn van mensen beïnvloeden. Om de zelfredzaamheid, welzijn en inclusie te vergroten zetten we binnen deze programmalijn in op een maximale school-/leerervaring gericht op een goede overgang van opleiding naar werk voor onze jongeren. Meedoen op de arbeidsmarkt vergroot de zelfredzaamheid, het welzijn en de deelname aan de samenleving. Iedereen die kan en wil werken moet toegang hebben tot de arbeidsmarkt, zowel de Sociale Agenda als de Economische Agenda dragen hieraan bij. Zonder vitale mensen immers geen bloeiende economie en vice versa. We sluiten daarom aan en dragen bij aan missiegedreven economisch beleid².

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

1. Iedereen verdient maximale school-/leerervaringen

Om maximaal te kunnen leren en ontwikkelen tijdens de periode van geboorte tot uitstroom richting de arbeidsmarkt (0 tot en met 27 jaar) is het essentieel dat iedereen zich optimaal kan ontplooiën. Je goed voelen, vitaal zijn, geen toxische stress ervaren oftewel lekker in je vel zitten is belangrijk. Alleen dan is het mogelijk om betrokken te zijn bij dat wat je doet en kun je optimaal leren, de diepgang vinden en ontwikkelen op het maximale niveau van je mogelijkheden en talenten. We ondersteunen initiatieven gericht op de allerjongsten van 0 tot 4 jaar, zodat deze doelgroep zo vitaal en zo goed mogelijk kan starten aan het primair onderwijs. In deze leeftijd wordt de basis gelegd van de leerontwikkeling gedurende de hele schoolcarrière. Ouders/verzorgers worden betrokken bij de ontwikkeling van hun jonge kind en dit helpt hen ook in hun eigen ontwikkeling. Voorbeelden zijn initiatieven als de Talentacademy en Vroeg en Voorschoolse Educatie.

We ondersteunen samenwerkingsverbanden tussen gemeenten, zorg- en onderwijsinstellingen die kennis delen en bijdragen aan het versterken van het welbevinden en het vergroten van de betrokkenheid van, en gelijke kansen voor, de jongeren. Denk aan initiatieven verbonden aan de Gelijke Kansen Alliantie, Passend Onderwijs en MBO-knooppunten.

2) Hiermee bedoelen we economisch beleid dat bijdraagt aan het vinden van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen in Limburg, die onder andere samenhangen met transities op gebieden als energie, klimaat en digitalisering.

We zetten in op het bieden van kansen en passend perspectief voor (kwetsbare)³ jongeren. Dit om te voorkomen dat zij voortijdig de school verlaten of vlak na de overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt afhaken en daardoor in het ergste geval uit het zicht verdwijnen. Dit draagt bij aan het voorkomen en terugdringen van (jeugd)criminaliteit, langdurige werkloosheid en armoede. Er zijn namelijk nog te veel jongeren die voortijdig de school verlaten, geen startkwalificatie hebben en niet of onvoldoende in zicht zijn of raken bij het onderwijs en/of gemeenten, de zogenaamde NEET jongeren (Not Employment, in Education or Training). We intensiveren onze aanpak gericht op deze jongeren en realiseren samen met partners 2.000 leerwerktrajecten voor hen (hiermee invulling gevend aan de ambitie om 8.000 leerwerkplekken binnen deze collegeperiode te realiseren, zie ook 2.2.). Daartoe zetten wij in op samenwerking tussen de twee Limburgse Regionale Meld- en Coördinatiegewesten, de programma's Voortijdig SchoolVerlaters 2020-2024 en gemeenten.

We ondersteunen partners om mee te doen aan het landelijke Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd. De maatschappelijke dienstdienst biedt jongeren tijd en ruimte om zich in te zetten voor een ander en zo hun eigen talenten te ontdekken en te ontwikkelen. We stimuleren kennisdeling over effectieve initiatieven, waarbij we onder andere gebruik maken van het netwerk, de kennis en data van de Educatieve Agenda Limburg en de Onderwijsmonitor Limburg. Hiertoe stimuleren we ook de samenwerkingskracht van het primair, voortgezet en het beroepsonderwijs in Limburg⁴.

2. Iedereen verdient een kans op de arbeidsmarkt

Om de zelfredzaamheid te vergroten is het essentieel om mee te kunnen doen op de arbeidsmarkt. Dit is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Om kansen te vergroten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, bouwen wij voort en sluiten wij aan bij reeds ingezette regionale ontwikkelingen en initiatieven. Voorbeelden zijn Door Inzicht aan de Slag en Perspectief op werk (landelijke regeling). Deze zijn gericht op het inzichtelijk maken van de competenties en mogelijkheden van mensen die een bijstands- of WW-uitkering

³ Met het begrip kwetsbare jongeren bedoelen we: jongeren tussen de 16 en 27 jaar oud, die niet staan ingeschreven bij een onderwijsinstelling, economisch niet-zelfstandig zijn en wel beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.

⁴ Door het stimuleren en het benutten van de samenwerkingskracht binnen de onderwijsketen geven we mede invulling aan motie Motie 2505 inzake Talent en de toekomst continueer samenwerking Limburgs primair en voortgezet onderwijs

ontvangen en het stimuleren van regionale scholings- en toeleidingsarrangementen naar kans- en kraptesectoren. Hiermee willen we de match tussen de vraag van de werkgevers en de werkzoekenden structureel en duurzaam verbeteren. Ook voor de groep nieuwe Limburgers ligt er een bijzondere opgave. Integratie van nieuwe Limburgers door maatschappelijke participatie en arbeidsparticipatie verloopt vaak moeizaam. In dit kader zijn er de afgelopen periode een aantal projecten en duale trajecten opgestart zoals Praktech, Ruim baan voor Vluchtelingen en Leerwerkhuus Peel en Maas.

We delen kennis over de effecten en doelmatigheid van initiatieven gericht op het bevorderen van arbeidsparticipatie. We geven samen met de arbeidsmarktregio's, het onderwijs, werkgevers en maatschappelijke partners invulling aan het realiseren van 8.000 leerwerkplekken⁵. Hierbij zullen we nadrukkelijk de verbinding leggen en afstemming zoeken met het missiegedreven economisch beleid.

We onderzoeken samen met partners de mogelijkheden voor een Limburgs Scholingsfonds. Hiertoe zetten wij in op het bundelen van scholingsmiddelen van het Rijk, leerwerkloketten, Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen en Europees Sociaal Fonds. We zetten in op duurzame inzetbaarheid van vitale medewerkers door onder andere aan te sluiten bij de dienstverlening van het platform Leren en Ontwikkelen (Leo). Dit platform richt zich op het ondersteunen van werkenden en werkzoekenden om zelf regie te kunnen nemen op hun ontwikkelmogelijkheden en loopbaan.

We werken samen met (structurele) partners, bijvoorbeeld met Cubiss Limburg en Limburgse bibliotheken, om de taal- en de digitale vaardigheden te verbeteren. Wij stimuleren dat zij hierin kennisdelen en samenwerken met het reguliere onderwijs. Digitale geletterdheid en mediawijsheid zijn belangrijke vaardigheden in de wereld van nu en morgen. We sluiten aan bij de Pilot 'praktijk leren' van de Ministeries van SZW & OCW. Deze pilots zijn bedoeld om door middel van praktijkleren de arbeidsmarktsituatie voor werkzoekenden en werkenden zonder startkwalificatie, (voor wie het behalen van een volledig mbo-diploma (incl. entreeopleiding) of een mbo-certificaat vooralsnog niet haalbaar lijkt) te verbeteren. We onderzoeken hoe het instrument Social Return on Investment (SROI) breder kan bijdragen aan de doelstellingen van de Sociale Agenda. We zetten in op een Limburgbreed monitoringssysteem gekoppeld aan de resultaten van het instrument SROI.

Doelen 'Kans op ontwikkeling en werk' 2020 – 2023

Realiseren van 2000 leerwerkplekken (als onderdeel van 8000 leerwerkplekken) voor NEET-jongeren in samenwerking met de 2 Limburgse RMC-regio's, VSV-programma's en gemeenten

Realiseren van 8000 leerwerkplekken in samenwerking met de arbeidsmarktregio's, het onderwijs, werkgevers en maatschappelijke partners

Implementatie van Knooppunten bevorderen in het mbo waarbij inzet Jeugdarts 18+ structureel (M@ZL) geborgd is.

5 In het Collegeprogramma Vernieuwend Verbinden staat de ambitie om 8.000 leerwerkplekken te realiseren zowel bij de Sociale Agenda als bij het thema onderwijs en arbeidsmarkt vermeld. De uitwerking en invulling zal om deze reden vanuit de Sociale Agenda en het nieuwe missiegedreven economisch kader plaatsvinden

2.3 Vitaal meedoen

Door zelfredzaamheid te vergroten kunnen Limburgers langer vitaal blijven en mee blijven doen aan de samenleving. Bepaalde problemen in onze maatschappij beperken de zelfredzaamheid, zoals leven in armoede, eenzaamheid, moeilijkheden met lezen en schrijven. Verschillende partners, zowel binnen als buiten het sociale domein, zetten zich in om deze maatschappelijke problemen aan te pakken binnen alle leeftijden. Het is belangrijk meer samen te werken, te verbinden, van elkaar te leren en te weten van elkaar wat er gedaan wordt om de Limburger vitaler te maken en langer mee te kunnen laten doen in de maatschappij. Er ligt hier een grote rol bij onze provinciaal erkende sociale basisinfrastructuur.

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

ledereen verdient het om vitaal te kunnen meedoen

De zelfredzaamheid wordt bepaald door de kwaliteit van enkele leefgebieden, de leefgebieden van het gedachtegoed van 'positieve gezondheid'. Problemen zoals armoede, eenzaamheid, laaggeletterdheid, verwardheid, onveiligheid bepalen de mate waarin iemand kan meedoen aan de maatschappij en kan voorzien in de eigen gezondheidsbehoeften. Dergelijke thema's kunnen spelen bij alle leeftijden, maar met name bij Limburgers die meer risico lopen op een kwetsbare positie. We ondersteunen initiatieven gericht op het aanpakken en voorkomen van dergelijke maatschappelijke problemen en hebben daarbij met name aandacht voor oudere generaties, senioren, nieuwe Limburgers en veteranen. Initiatieven op het gebied van bijvoorbeeld kunst, sport en erfgoed kunnen bijdragen aan het verbinden van Limburgers, waardoor Limburgers in een kwetsbare positie worden ondersteund in het blijven meedoen in de maatschappij. Hiervoor zetten wij een participatieregeling op. Tevens houden we rekening met het VN-verdrag 'Handicap' wat als doel heeft het bevorderen, beschermen en waarborgen van de mensenrechten van mensen met een beperking. Grondbeginselen in het verdrag zijn toegankelijkheid, persoonlijke autonomie en volledige participatie. We stimuleren partners om het gedachtegoed van 'positieve gezondheid' in hun werkwijze te borgen. We ondersteunen het scholingsplan van 'positieve gezondheid' gericht op het trainen van professionals in allerlei organisaties. We zetten in op borging van het Actiecentrum Limburg Positief Gezond binnen een bestaande organisatie.

Doelen 'Vitaal meedoen' 2020 - 2023

Tweede fase positieve gezondheid in gang zetten

Participatieregeling opzetten

Borgen Actiecentrum Limburg Positief Gezond bij een bestaande maatschappelijke organisatie

2.4 Vitale gemeenschappen

De mate van zelfredzaamheid van de Limburgers wordt beïnvloed door vele verschillende factoren en is zeker niet alleen een kwestie van eigen, individuele verantwoordelijkheid. We maken immers deel uit van verschillende gemeenschappen. Daarvan is onze directe woon- en leefgemeenschap een heel belangrijke. Zelfredzaamheid wordt dus ook mogelijk gemaakt door de gemeenschap in de kern, buurt of wijk waar je woont.

De, soms sluimerende, eigen kracht van deze gemeenschappen wordt regelmatig onderschat en onbenut. Daar waar mensen die bij elkaar wonen en leven met elkaar in gesprek gaan en zelf oplossingen bedenken voor actuele kwesties die in hun omgeving spelen, ontstaat nieuwe dynamiek en sociale vitaliteit. Het kan daarbij gaan om vraagstukken en knelpunten op het gebied van gezondheid en zorg, wonen in relatie tot zorg, het voorzieningenniveau, de veiligheid, de luchtkwaliteit en de beschikbaarheid van open ruimten en groen. Binnen vitale gemeenschappen nemen burgers, van jong tot oud, zelf de regie op het zorgen voor elkaar en de zorg voor hun omgeving. Ook dit is vernieuwend verbinden. Zo groeit de zelfredzaamheid van lokale gemeenschappen en kunnen mensen zo lang mogelijk deelnemen aan de maatschappij en zo lang mogelijk zelfstandig wonen.

Als Provincie willen we deze ontwikkeling naar meer vitale gemeenschappen heel concreet ondersteunen, uiteraard in afstemming met de gemeenten en andere partners. Bij de invulling van deze programmalijn wordt maximaal aangesloten bij het Actieplan Veiligheid, het beleidskader Kwaliteit in Limburgse centra en de nieuwe Limburgse Agenda Wonen.

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

1. Iedere gemeenschap heeft eigen kracht

Wij continueren de integrale wijkenaanpak voor die wijken die een stevige sociale en fysieke opgave hebben, wijken met een lage sociaal-economische status (lage SES-wijken). Een integrale wijkenaanpak kan helpen deze wijken te versterken, maar is complex, omdat

het raakvlakken heeft met thema's op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, welzijn, opgroeien, onderwijs, jeugd, wonen, verduurzaming, energietransitie etc.. De afgelopen periode is een eerste aanzet voor een integrale wijkenaanpak gegeven, zoals in de wijken Donderberg, Vastenavondkamp en Kerkrade-West. We continueren de integrale wijkenaanpak, waarbij we gaan inzetten op een sterkere samenwerking door deze langjarig op te pakken en de kennisdeling tussen partners te intensiveren. We delen succesvolle resultaten met andere Limburgse gemeenten.

De wijkenaanpak biedt tevens een geschikt platform om te experimenteren (pilots) met het verbeteren van de aansluiting van de 'systeemwereld' op de concrete behoefte van de burger. Een integrale aanpak met ontschotting van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en budgetten kan een beter, duurzamer en tegelijk ook kosteneffectiever resultaat mogelijk maken.

Gezien het belang van vitale gemeenschappen wordt Limburgbreed ingezet op 'community building' (gemeenschapsopbouw). Vertrekpunt is steeds de aanwezige kracht en kwaliteit van een gemeenschap. We faciliteren de gemeenten en andere partners, daar waar nodig en gewenst, in het stimuleren van deze community building binnen gemeenschappen, wijken, buurten of dorpskernen.

De Gebroekerbos-methode, ondersteund door de Provincie Limburg, is hiervoor een inspirerend voorbeeld. In deze aanpak van de leefomgeving in Heerlen-Noord wordt niet gestuurd op eindbeelden maar op het activeren van kleine, lokale gemeenschappen van waaruit verrassende vormen van samenwerking ontstaan. Wij stimuleren de toepassing van deze methode op andere locaties.

2. Iedere gemeenschap verdient gemeenschappelijke voorzieningen die het sociale en fysieke domein verbinden

Het is van belang voor Limburgers om in hun buurt of wijk een centrale ontmoetingsplek te hebben. Een ontmoetingsplek is essentieel voor de sociale vitaliteit. Het is de thuisbasis van actief burgerschap en een knooppunt in de lokale netwerksamenleving. Bekend is dat gezond oud worden bijvoorbeeld vooral afhangt van het sociale netwerk en de sociale contacten die iemand heeft.

Ook op het gebied van welzijn en zorg is nabijheid cruciaal. Dit vraagt om laagdrempelige steunstructuren in wijken en dorpen, zoals gemeenschapsaccommodaties met een welzijn- en zorgfunctie. Dit maakt het voor Limburgers in een (toekomstige) kwetsbare positie mogelijk om langer zelfstandig thuis te blijven wonen. We ondersteunen initiatieven die hieraan bijdragen. We verkennen de mogelijkheid om de subsidieregeling 'passend wonen in de buurt' te vervolgen nadat we een beknopte evaluatie hebben gedaan naar de effectiviteit en doelmatigheid.

We bekijken de mogelijkheden voor het inrichten van proeftuinen waar professionals, woningcorporaties en bewoners samenwerken aan vernieuwende huisvesting en integrale ondersteuning van senioren in de wijk, met als doel om de zelfredzaamheid zo lang mogelijk te stimuleren.

Tenslotte sluiten we maximaal aan op de landelijke en regionale ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg, zoals de Regiodeal Parkstad Limburg en de Regiodeal Noord-Limburg.

Doelen 'Vitale gemeenschappen' 2020 - 2023

Ondersteunen en stimuleren van gemeenten en andere partners bij 5 initiatieven op het gebied van 'community building' (gemeenschapsopbouw), waaronder gemeenschapsaccommodaties met een functie op het gebied van welzijn en zorg.

Onze betrokkenheid bij de integrale wijkenaanpak voor lage SES-wijken voortzetten bij minimaal 2 wijken.

Onderzoeken van mogelijkheden voor vijf proeftuinen gericht op vernieuwende huisvesting en ondersteuning van senioren in de wijk om zelfredzaamheid zo lang mogelijk te stimuleren.

3 Sociale basisinfrastructuur

Voor het versterken van de zelfredzaamheid en de vitaliteit van de Limburgers en het vergroten van de participatie aan de maatschappij is een sociale basisinfrastructuur van belang. Een infrastructuur van organisaties die de stem zijn van onze Limburgers, een bijdrage leveren aan ons leef- en vestigingsklimaat en ondersteuning bieden om te kunnen participeren aan de maatschappij.

Maatschappelijke organisaties, Burgerkracht Limburg (inclusief het Actiecentrum Limburg positief gezond) en Cubiss Limburg - Limburgse bibliotheken zijn de provinciaal erkende sociale basisinfrastructuur. De Provincie Limburg ondersteunt deze organisaties middels een jaarlijkse (exploitatie)subsidie voor de uitvoering van de jaarlijkse werkplannen, op basis van beoordelen en monitoren van de uitvoering daarvan via voortgangsgesprekken/-rapportages en de jaarverslagen conform van toepassing zijnde specifieke kaders en daaraan gekoppelde subsidieregelingen (zie: <https://www.limburg.nl/onderwerpen/gezondheid/> en <https://www.limburg.nl/onderwerpen/cultuur/>). De daadwerkelijke hoogte van de jaarlijks verleende subsidie is afhankelijk van de ingediende werkplannen en de aansluiting ervan bij de provinciale doelstellingen (wo. de Sociale Agenda). Naast deze aparte regelingen (geen beleidsintensiveringsmiddelen), biedt de Sociale Agenda een aanvullend kader (gefinancierd vanuit de beleidsintensiveringsmiddelen) en is richtinggevend voor de koers van de maatschappelijke organisaties. Het is dus niet zo dat de jaarlijkse subsidie aan deze organisaties vanuit de Sociale Agenda wordt gefinancierd (zie ook hoofdstuk 5).

Via de ondersteuning van de sociale basisinfrastructuur zetten wij in essentie in op:

- het bieden van continuïteit en stabiliteit aan het maatschappelijk veld;
- het in verbinding brengen van lokale, regionale organisaties;
- het versterken van sociale verbanden op een dusdanige manier dat alle burgers met een diversiteit aan achtergronden en gender een rol kunnen spelen in de samenleving.

De aanwezigheid van een stevig georganiseerd sociaal kapitaal is een belangrijke voorwaarde voor een goed leef- en vestigingsklimaat.

3.1 Maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties bieden een sociale infrastructuur die een belangrijke bijdrage levert aan het leef- en vestigingsklimaat van Limburg en het bevorderen van de sociale cohesie.

Een belangrijk kenmerk van deze maatschappelijke organisaties is dat zij veelal georganiseerd zijn rondom en ten behoeve van de belangenbehartiging van een bepaalde doelgroep, of dat zij zich inzetten voor de behartiging van een afgebakend doel of beleidsterrein. Het gaat hierbij om vrijwilligersorganisaties die tot doel hebben de achterstandspositie van een bevolkingsgroep op sociaal-maatschappelijk en economisch gebied te verbeteren en waarbij mensen zich verbinden op basis van een bepaalde identiteit. Via deze sociale infrastructuur worden inwoners van Limburg actief betrokken bij de ontwikkelingen op het terrein van welzijn, zorg, economie, ruimte, veiligheid, mobiliteit en cultuur. In de lopende begroting is €3.010.000 per jaar voor de maatschappelijke organisaties vastgelegd.

De maatschappelijke organisaties vervullen een steeds belangrijker rol in het signaleren van problemen. Zij dragen actief bij aan het vergroten van netwerken en een goede sociale kaart binnen hun werkgebied, waardoor signalen snel en efficiënt kunnen worden opgepakt.

Wat gaat we doen en wat merkt de burger?

Wij zetten in op de continuering en versterking van onze samenwerking met de erkende maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor Limburgers om hun gezondheid, vitaliteit, participatie, zelfredzaamheid te bevorderen en hun belangen te behartigen. Deze organisaties stellen wij in staat om concrete activiteiten te ontplooiën en uit te voeren die aansluiten bij de ambities geformuleerd in het Collegeprogramma 'Vernieuwend Verbinden' 2019-2023 en de ambitie van de Sociale Agenda.

Wij blijven investeren in het versterken van sociale verbanden op een dusdanige manier dat alle burgers met hun veelheid aan achtergronden een rol kunnen spelen in de samenleving. Voor vrijwilligers van deze organisaties zullen wij randvoorwaarden creëren zodat zij hun functie optimaal kunnen invullen. We maken inzichtelijk welke doelgroepen in Limburg nog niet bereikt worden met de huidige maatschappelijke organisaties, terwijl deze doelgroepen wel essentieel zijn voor het realiseren van de doelen van deze nieuwe Sociale Agenda. We verkennen de mogelijkheden om deze doelgroepen aan het netwerk van de maatschappelijke organisaties toe te voegen, dan wel te laten participeren in de activiteiten van deze organisaties. Dit draagt ook bij aan de versterking van dit netwerk van de organisaties. Het College van Gedeputeerde Staten ontwikkelt in het tweede kwartaal van 2020 een nieuw kader Maatschappelijke Organisaties. De inhoudelijke accenten neergelegd in het Uitvoeringskader Sociale Agenda vormen de basis voor het nieuwe kader. Ook in de komende planperiode sluiten deze twee kaders op inhoud op elkaar aan. De maatschappelijke organisaties zorgen voor de vertolking van initiatieven vanuit de Sociale Agenda richting burger.

In het nieuwe kader zal extra aandacht zijn voor de verbreding van de samenwerking binnen het netwerk van de maatschappelijke organisaties alsook daarbuiten. Hier is een belangrijke rol weggelegd voor Stichting Samenwerkende Maatschappelijke Organisaties (SMOL).

Wij dagen de maatschappelijke organisaties uit om een grotere eigen verantwoordelijkheid te nemen, waarbij onder andere ingezet zal worden op het leggen van meer verbandingen tussen maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven, gemeenten, woningbouwcoöperaties, etc..

3.2 Burgerkracht Limburg

Stichting Burgerkracht Limburg is in de vierhoek 'overheden-kennisinstituten-bedrijfsleven-burger(groeperingen)' de vertolker van de stem van de burger met als (kern)taak: ondersteuning van (kwetsbare) burgers. Het doel daarvan is burgers te laten meedoen en meetellen. Die ondersteuning vindt plaats vanuit de domeinen zorg, werk, participatie, jeugd en onderwijs. De daarvoor te initiëren activiteiten zijn gericht op het verbeteren van de participatie, vitaliteit en gezondheid van Limburgers. In de lopende begroting is €2.330.000 per jaar voor Burgerkracht vastgelegd.

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

GS ontwikkelt in 2020 een nieuw vierjarig provinciaal kader 'Burgerkracht Limburg 2021-2024', dat richtinggevend zal zijn voor de werkzaamheden van de organisatie (het nieuwe kader wordt van kracht voordat het oude verloopt). In dit kader wordt naar randvoorwaarden toegewerkt, die zorgen voor een optimaal rendement op het gebied van zelfredzaamheid en participatie van (kwetsbare) burgers. Daarvoor zal onder andere gebruik worden gemaakt van ervaringsdeskundigen, die vanuit hun veerkracht lotgenoten kunnen helpen. Deze aanpak vormt wellicht de kern van échte burgerkracht. In het kader wordt beschreven, dat dit wordt opgepakt door het organiseren van ontmoetingen met groepen burgers over relevante thema's zoals eenzaamheid, afstand tot de arbeidsmarkt, zorg, levensstijl, ziekte en armoede.

Vanuit het nieuwe kader zal Burgerkracht Limburg bijdragen aan de ambities opgenomen in het Uitvoeringskader Sociale Agenda. In het nieuwe kader zullen wij de ingezette lijn op positieve gezondheid continueren en zullen wij de verduurzaming van het Actiecentrum Limburg Positief Gezond verkennen.

Vanuit het kader zetten wij in op de totstandbrenging van verbinding van Burgerkracht, maatschappelijke organisaties, gemeenschapshuizen, buurt- en wijkcentra en de afstemming met de Vereniging Kleine Kernen Limburg.

3.3 Cubiss Limburg en Limburgse bibliotheken

In onze maatschappij is het van levensbelang dat iemand kan lezen en schrijven. Taalvaardigheden, leesvaardigheden en digitale vaardigheden zijn noodzakelijk om mee te kunnen doen aan de maatschappij, bijvoorbeeld om de eigen gezondheid in de gaten te houden of te verbeteren, financiële huishouding op orde te hebben en te houden. Hiervoor zijn basisvaardigheden nodig. Cubiss Limburg en de Limburgs bibliotheken zetten zich in om deze basisvaardigheden te versterken bij de Limburgers. Het bibliotheekwerk speelt actief en wijkgericht in op burgerinitiatieven. Door een preventieve aanpak met diverse activiteiten zowel generiek als specifiek gericht op de laag-taalvaardige doelgroep dragen bibliotheken bij aan betere deelname aan de maatschappij. Op deze manier is het Limburgse bibliotheeknetwerk toekomstbestendig met sterke, in de samenleving verankerde, bibliotheken. In de lopende begroting is €1.770.000 per jaar voor Cubiss Limburg en de Limburgse bibliotheken vastgelegd.

Wat gaan we doen en wat merkt de burger?

Cubiss Limburg voert, als zijnde de provinciale ondersteuningsinstelling zoals bedoeld in de vanaf 2015 geldende Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, conform deze wet haar kerntaken uit: het leenverkeer tussen bibliotheken en het stimuleren van ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken. We bevorderen een optimaal functionerend netwerk van Limburgse bibliotheken. Dit netwerk agendeert en geeft voeding aan de ontwikkeling van innovaties die beantwoorden aan behoeften uit de Limburgse samenleving, de gemeenten en de bibliotheken. We bewaken samen met

het netwerk van Limburgse bibliotheken dat een vraaggerichte steunfunctie voor de bibliotheken efficiënt is vormgegeven met een maximale toegevoegde waarde voor het bibliotheeknetwerk. We overleggen, samen met het netwerk van Limburgse bibliotheken, inzake beleid op het gebied van bibliotheekvernieuwing. GS verleent aan Cubiss Limburg een jaarlijkse subsidie voor de uitvoering van het jaarlijkse werkplan, op basis van beoordelen en monitoren van het werkplan, voortgangsrapportages en het jaarverslag van Cubiss Limburg. Hierbij is specifieke aandacht voor het voldoen van Cubiss Limburg als provinciale ondersteuningsinstelling in de zin van het vraaggericht, effectief en efficiënt uitvoeren van de steunfunctie aan de Limburgse bibliotheken. We zetten in op de aanpak van laaggeletterdheid en digibetisme. We geven daarbij, in samenwerking met het reguliere onderwijs en gemeenten in het kader van de participatiewet, ondersteuning aan structuurversterking in de aanpak van laaggeletterdheid en digibetisme.

4 Monitoring

De verantwoording en monitoring van het Uitvoeringskader willen we door middel van de volgende instrumenten vormgeven:

- Jaarlijkse voortgangsrapportage. Eén maal per jaar zullen wij Provinciale Staten een voortgangsrapportage aanbieden waarin we de voortgang van de Sociale Agenda schetsen en verwachtingen weergeven voor de komende periode. De eerste voortgangsrapportage zal in 2021 worden aangeboden.
- Integrale effectmeting. In 2022 zullen we een integrale effectmeting op de 5 factoren (zie hoofdstuk 1) presenteren om de trend richting 2025 t.o.v. de effectmeting 2018 inzichtelijk te maken.
- Reguliere P&C cyclus. De financiële verantwoording zullen wij middels de reguliere P&C producten zoals de Voorjaarsnota, Begroting, afwijkingenrapportages en Jaarstukken afleggen.
- Informerende notities/mededelingen portefeuillehouder. In het kader van de actieve informatieplicht zullen wij gebruik maken van informerende notities en mededelingen portefeuillehouder om Provinciale Staten te informeren.
- Werkbezoeken. Wij willen Provinciale Staten op een actieve manier meenemen in de Sociale Agenda door werkbezoeken te organiseren.

5 Financiën en instrumenten

5.1 Middelen

Voor de Sociale Agenda is in het Collegeprogramma 2019-2023 €20 mln. gealloceerd. Vooruitlopend op dit uitvoeringskader zijn de volgende initiatieven al in gang gezet welke gedekt worden uit de middelen van de Sociale Agenda. Deze initiatieven zijn:

- Opstellen Uitvoeringskader Sociale Agenda (€25.000). (PS besluit 4 oktober 2019)
- Subsidieregeling gemeenschapsaccommodaties (€ 500.000). (PS besluit 4 oktober 2019)
- Center Court Kerkrade (€ 1 mln.). (PS behandeling 13 december 2019)
- Bijdrage aan subsidieregeling Bovenlokale Evenementen (4 x € 75.000 = € 300.000). (PS behandeling 13 december 2019)
- Bijdrage aan participatieregeling (€ 200.000 voor 2020 met optie voor verlenging na evaluatie). (PS behandeling 13 december 2019)

Dat betekent dat er op dit moment nog € 17.975.000 beschikbaar is voor de uitvoering van dit kader. Het Uitvoeringskader kent 4 lijnen. In onderstaande tabel vindt u de verdeling zoals opgenomen in het PS voorstel van 7 februari 2020.

	2020	2021	2022	2023
Lijn 1: Opgroeien en ontplooiën	1.700.000	2.100.000	2.100.000	500.000
Lijn 2: Kans op ontwikkeling en werk	1.000.000	1.300.000	1.300.000	500.000
Lijn 3: Vitaal meedoen	400.000	1.000.000	1.000.000	500.000
Lijn 4: Vitale gemeenschappen	875.000	1.600.000	1.600.000	500.000
Totaal	3.975.000	6.000.000	6.000.000	2.000.000

Hiervan wordt € 0,1 mln. per jaar gereserveerd voor het bevorderen van de sociale acceptatie, de sociale veiligheid en gelijke behandeling van LHBTI's (conform gewijzigd amendement 50, PS 7-2-2020). Dit bedrag komt ten laste van het uitvoeringskader van de lijnen 1 t/m 3 (€ 133.333 per lijn) en is daarom als zodanig ook specifiek verwerkt in onderstaande begroting.

Tevens wordt € 1,2 mln. gereserveerd voor de inzet om de beheersing van de Nederlandse taal, bij zowel de doelgroep NT1 als NT2, te verbeteren en digibetisme te verminderen (conform gewijzigd amendement 52, PS 7-2-2020). Dit bedrag wordt toebedeeld aan de lijnen 2 en 3 (€ 600.000 ten laste van lijn 2 Kans op ontwikkeling en werk en lijn 3 Vitaal meedoen € 600.000) en is daarom als zodanig ook specifiek verwerkt in onderstaande begroting.

Vanuit de procesmiddelen Collegeakkoord (2019-2023) wordt er €1,5 mln. toegevoegd aan het budget Sociale Agenda met onder andere als doel gemeenten te ondersteunen om armoede in Limburg te voorkomen of te bestrijden (conform gewijzigd amendement 52, PS 7-2-2020). Dit bedrag wordt specifiek gereserveerd voor de uitvoering van dit amendement en is opgenomen in onderstaande tabel.

De begroting voor 2020 t/m 2023 is, na verwerking van de aanpassingen, dan als volgt:

	2020	2021	2022	2023
Lijn 1: Opgroeien en ontplooiën	1.666.667	2.066.667	2.066.667	466.667
Lijn 2: Kans op ontwikkeling en werk	816.667	1.116.667	1.116.667	316.667
Lijn 3: Vitaal meedoen	216.666	816.666	816.666	316.666
Lijn 4: Vitale gemeenschappen	875.000	1.600.000	1.600.000	500.000
Amendement 50 LHBTI's	100.000	100.000	100.000	100.000
Amendement 52				
Laaggeletterdheid & Armoede	300.000	300.000	300.000	300.000
	375.000	375.000	375.000	375.000
Totaal	4.350.000	6.375.000	6.375.000	2.375.000

De financiële consequenties worden verwerkt in de 1e Afwijkingenrapportage 2020. Dit betreft de toevoeging van € 19.475.000 (€ 17.975.000 beschikbare middelen Uitvoeringskader Sociale Agenda en € 1.500.000 amendement 52 Armoede) aan de begroting (€ 4.350.000 in 2020, € 6.375.000 in 2021, € 6.375.000 in 2022 en € 2.375.000). Deze komen ten laste van de intensiveringsmiddelen Sociale Agenda voor € 17.975.000 en voor € 1.500.000 intensiveringsmiddelen onvoorzien etc..

- Middels de reguliere P&C cyclus rapporteren wij over het totaalbudget en lichten we evt. wijzigingen toe.
- De genoemde bedragen zijn indicatieve bedragen. De uitvoering van Sociale Agenda is een dynamisch proces. Het college is bevoegd om te schuiven tussen de actielijnen qua inzet van de hierboven genoemde bedragen zolang de afgesproken resultaten / doelen behaald worden.
- Conform de financiële spelregels collegeperiode 2019-2023, zoals vastgelegd in de Herfstbrief 2019, blijven de in enig jaar niet benutte intensiveringsmiddelen beschikbaar voor volgende jaren.
- De Staten worden actief geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van dit kader middels jaarlijkse voortgangsrapportages.

Gerelateerd aan de Sociale Agenda, maar niet onderdeel uitmakend van de begroting van de Sociale Agenda (en dus niet gefinancierd vanuit de beleidsintensiveringsmiddelen) zijn de volgende regelingen, zoals vastgelegd in de lopende begroting:

- Subsidieregeling bibliotheken (€400.000 per jaar)
- Exploitatiesubsidie Cubiss Limburg (€1.370.000 per jaar)
- Maatschappelijke Organisaties (€3.010.000 per jaar) en Burgerkracht (€2.330.000 per jaar)

De financiën met betrekking tot bovenstaande drie genoemde regelingen kunt u tevens terugvinden in de begroting op p. 62.

5.2 Instrumenten

Om initiatieven te kunnen ondersteunen ontwikkelen wij voor de Sociale Agenda een subsidieregeling. Deze zal de huidige 'Experimenteerregeling' vervangen. Deze subsidieregeling zal uiteraard de criteria van de Sociale Agenda zoals onder 1.2. genoemd in acht nemen, maar ook blijft er vanzelfsprekend enige ruimte voor nieuwe, veelbelovende initiatieven die het doel van de Sociale Agenda dienen.

6 Kennisdeling

Voor de Sociale Agenda is een sterke sociale (kennis)infrastructuur van belang. Dit wordt vorm gegeven door middel van kennisdeling via ons netwerk en via het online platform 'De Vereniging Limburg'. Via deze verschillende wegen wordt in relatie tot onderwerpen van de Sociale Agenda kennis opgehaald en gedeeld, worden inspirerende initiatieven getoond en worden mensen met elkaar verbonden. Als middenbestuur zijn wij in een excellente positie om de verbinding te leggen tussen Rijk en regio en kennis te delen in Limburg, maar ook daarbuiten.

Kennisdeling door middel van ons netwerk

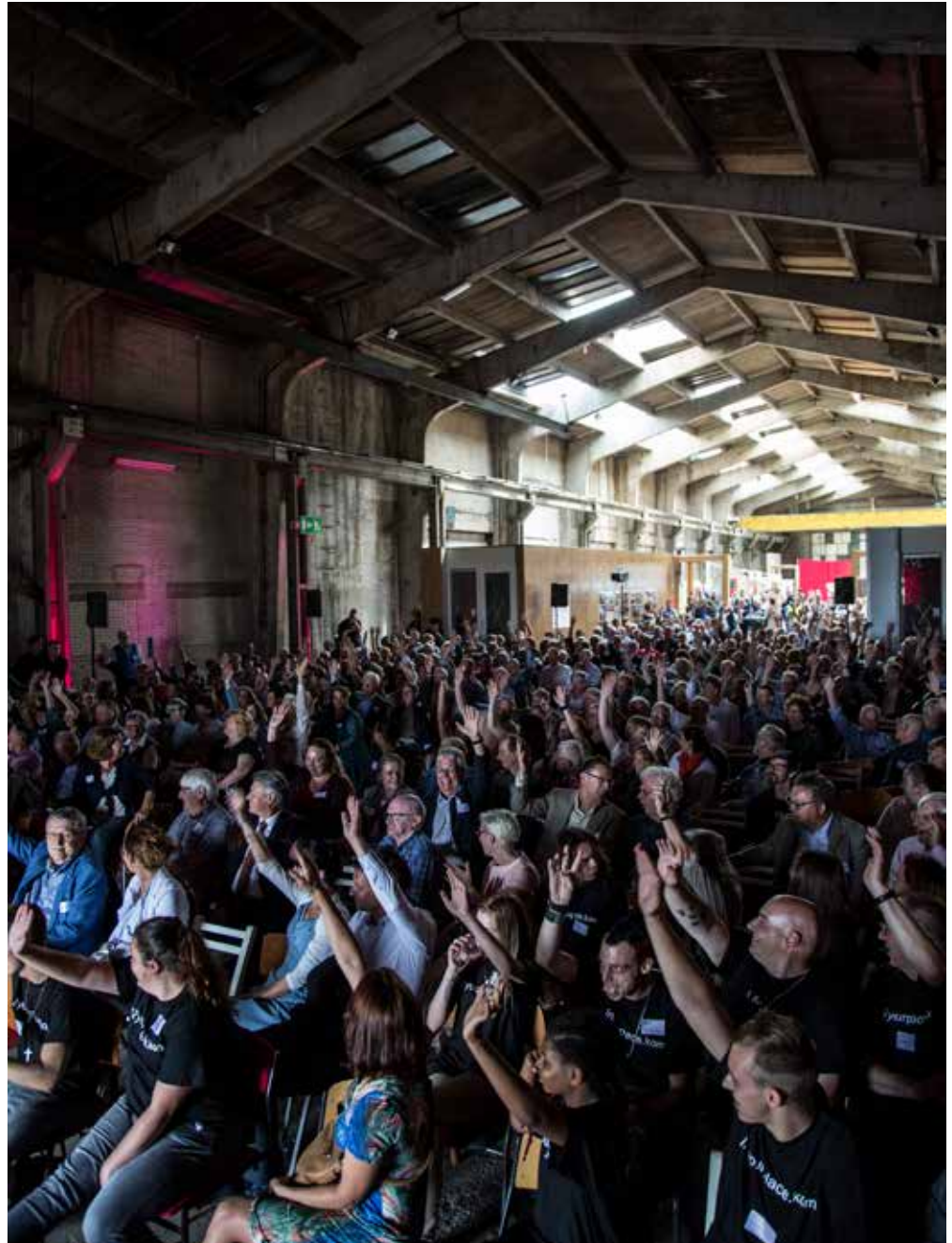
We onderhouden onze opgebouwde netwerken en breiden deze waar mogelijk uit. Ook delen wij kennis met onze partners over het stimuleren van de zelfredzaamheid van de individuele burger en de samenredzaamheid van een vitale gemeenschap. In Limburg werken verschillende partners samen aan het vergroten van de zelfredzaamheid, zoals de 31 gemeenten, de beide GGD-en, (jeugd)zorgorganisaties, woningbouwcorporaties, ziekenhuizen, maatschappelijke organisaties, Burgerkracht, Actiecentrum Limburg Positief Gezond, kennisinstellingen, onderwijsinstellingen en werkgevers. Vanuit het Uitvoeringskader Sociale Agenda gaat het om kennisdeling op het gebied van bestuurlijke vernieuwing (zoals de Coöperatie Verbindend Leiden), ambtelijke vernieuwing (Expeditie Sociaal) en op het gebied van community building (gemeenschapsopbouw), zoals de stadslabs. Een mogelijk voorbeeld is Spil in de wijk, met als doel het vormen van een sterk, open en actief netwerk van spullen die dagelijks volop in de Limburgse wijken en buurten aan de slag zijn. Tevens organiseren wij regelmatig conferenties voor gemeenten en andere partijen gericht op het delen van kennis en informatie over initiatieven die bijdragen aan het vergroten van de zelfredzaamheid.

Anderzijds kunnen het onderwerpen zijn om processen, zoals ombuigen van financiering binnen de verschillende (zorg)domeinen, initiatieven die een structurele bezuiniging opleveren en/of de instroom in de jeugdzorg beperken. De wijkenaanpak biedt een geschikt platform om te experimenteren (pilots) met het verbeteren van de aansluiting van de 'systeemwereld' op de concrete behoefte van de burger. Een integrale aanpak met ontschotting van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en budgetten kan een beter, duurzamer en tegelijk ook kosteneffectiever resultaat mogelijk maken. We verkennen (indien het verzoek vanuit gemeenten komt) de mogelijkheid om kennis en expertise over jeugd te bundelen en te delen in samenwerking met partners, bijvoorbeeld in de vorm van een kenniscentrum jeugd.

Kennisdeling met de burger via het online platform

Communicatie achten wij van groot belang voor kennisdeling en –ontwikkeling en om ook aan de buitenwereld te laten zien wat wij vanuit de Sociale Agenda doen. De 'Evaluatie communicatieaanpak Sociale Agenda 2025', verschenen in april 2019, dient als input bij het voortzetten van het online platform. Op het online platform komen de initiatieven rondom de Sociale Agenda samen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van storytelling. Dit betekent dat de verhalen niet door de Provincie worden verteld, maar door burgers, ondernemers, initiatiefnemers, etc. en dus vanuit veel verschillende perspectieven. Een groot bereik van de video's is onmisbaar, daarom is de regionale omroep L1 betrokken als mediapartner. Om het online platform succesvol te laten zijn moet www.devereniginglimburg.nl worden

onderhouden. Door samenwerking met een mediapartner en het onderhouden van relaties in het sociale domein (intern en extern) kan worden gezorgd voor een continue stroom aan kwalitatieve, relevante en actuele content. Het online platform is verbonden aan offline evenementen, waarbij kennis gedeeld wordt en mensen met elkaar verbonden worden. Denk aan festivals, bijeenkomsten en inspiratiesessies. Het doel is om het platform De Vereniging Limburg te verduurzamen door andere partijen hierbij te laten aanhaken of zelf aanhaking bij andere initiatieven te zoeken.

Colofon

Uitgave | Provincie Limburg | 1911 509

bezoekadres: Limburglaan 10 Maastricht | postadres: Postbus 5700 6202 MA Maastricht

tel.: +31 (0)43 389 99 99 | e-mail: postbus@prvlimburg.nl | www.limburg.nl

www.limburg.nl